

ÖZEL EĞİTİM

- Çağdaş eğitim anlayışının gereklerinden bir tanesi tüm öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesi ve bulundukları eğitim ortamına katılımlarının sağlanmasıdır.

Özel Eğitime Gerekksinim Duyan Öğrenciler ve Özel Eğitim

- Özel eğitim ihtiyacı olan birey, bireysel ve gelişim özellikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösterir.

Zedelenme: Bireyin organlarının yapısında ve işleyişinde çeşitli nedenlerle bozulmalar olmasıdır.

Yetersizlik: Bireyin yaşadığı zedelenmeyle sahip olduğu organın işlevini yerine getirememesidir.

Engel: Yetersizlik sonucunda bireyin akranlarının gerçekleştirebildiği rolleri gerçekleştirememesidir.

Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler

- Zihinsel yetersizlik, 22 yaşından önce ortaya çıkan, hem öğrenme, akıl yürütme, problem çözme gibi zihinsel işlevlerde hem de bireylerin günlük yaşamlarında gerçekleştirdikleri kavramsal, sosyal ve pratik becerilerin toplamı olan sınırlılık durumudur.

@hatem.sefika-ogrtmn

* Özellikleri

- Normal insanların zeka düzeyi puanı 100 iken, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin zeka düzeyi 70 ve altındadır.
- Dikkat süreleri çok kısadır, odaklanmada güçlük çekerler. Bilgileri belleğe depolamada ve geri çağırımında problem yaşarlar. Birçok akademik alanda akranlarına göre geridedirler. Akranlarına göre yavaş öğrenirler, soyut kavramlarda zorlanırlar. Yeni öğrenmelere karşı motivasyonları düşüktür. Dilin anlama ve ifade etme bölümünde sorun yaşarlar. Sosyal kabulü olumsuz etkileyecek davranışlar sergileyebilirler.

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler

- Nörogelişimsel bir bozukluk olup yaşamın erken dönemlerinde sosyal iletişim ile etkileşimde güçlük yaşama ve sınırlı yineleyici davranışlar sergileme gibi belirtilerle ortaya çıkar.

* Özellikleri

- Otizm, bir sosyal iletişim bozukluğudur.
- Bu öğrenciler isimlerine tepki vermeyebilirler.
- Beden dilini kullanmada sorun yaşayabilirler.
- Diğer insanların duygularını anlamada yetersizdirler.
- Oyun becerileri sınırlıdır.
- Duygu ve düşüncelerini ifade etmede sınırlılıklara sahip olabilirler.
- Bu öğrencilerin %20-30'u konuşmada gecikme yaşar.
- Soyut kavramları anlamakta zorlanırlar.
- Basmakalıp davranışlar sergilerler.
- Bazı nesnelerle aşırı derecede meşgul olurlar. (sınırlı ilgi alanı)
- Rutinlere bağlıdırlar, değişikliklerden rahatsız olurlar.
- Aşırı duyarlı olabilirler. (bazıları sese, bazıları dokunmaya vs.)
- Görsel bilgileri daha kolay işleyebilirler.
- Heterojen bir gruptur. (farklı özellikler sergileyebilirler)

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler

- Normal bir zekaya sahip oldukları halde, bazı akademik alanlarda güçlük çekerler.
- Matematikte iyi olan biri, okumada zorluk çekebilir.
- Disleksi olanlar okumada zorluk çekerler. (harfleri tanımama, heceleme)
- Okuduklarını anlamada zorlanırlar.
- Yazmada problem yaşayabilirler.
- Matematiksel hesap yapmada zorlanabilirler.
- Güdülenme problemi yaşayabilirler. (öğrenilmiş çaresizlik)
- Dilin mekanik ve sosyal kullanımında sorun yaşayabilirler.

Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Öğrenciler

- * Başkalarının söylediklerini anlamada zorluk çekebilirler.
- * Duygu ve düşüncelerini ifade etmede zorlanabilirler.
- * Ses üretiminde ve bazı sesleri söylemede zorlanabilirler.
- * Konuşurken kekeleyebilirler, konuşma ritmini ayarlayamayabilirler.

İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler

- Akranları gibi duyamadıkları için gelişimsel gecikmeler olabilir.
- Okuma düzeyleri, işiten arkadaşlarından daha düşüktür.
- Konuşmalarının anlaşılabilirliği, işitme düzeyine göre değişebilir.
- Dil ve iletişim becerilerini olumsuz etkiler.

* İşitme Kaybı Dereceleri

0-15 dB → Normal

56-70 dB → Orta-ağır

16-25 dB → Çok hafif

71-90 dB → Ağır

26-40 dB → Hafif

91 dB ve üzeri → Çok ağır

41-55 dB → Orta

Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler

- ✓ Kendi içlerinde oldukça heterojen bir gruptur.
- ✓ Öğrenme deneyimlerini dokunarak ve işiterek yaparlar.
- ✓ Çevrelerinde hareket etme yeterlikleri sınırlı olabilir.

2-Rehberlik ve Araştırma Merkezine Yönlendirme

- Öğrenci hakkında bilgi toplama ve toplanan bu bilgilerden bir yargıya varma süreci genel olarak "değerlendirme" olarak tanımlanır.

• Gönderme öncesi süreçte öğretmenlerin yapacakları iş ve işlemler üç basamakta ele alınır.

- Bilgi toplama
- Müdahale programı hazırlama
- Müdahale programını uygulama ve sonuçlarını değerlendirme

Bilgi Toplama: Öğretmenler aşağıdaki noktalarda öğrenci hakkında bilgi toplamalıdır.

- * Öğrencinin geçirdiği hastalıklar, kazalar ya da travmalar ve bunlara yönelik tedbirler.
- * Öğrencinin ailesinin eğitim düzeyi, sahip oldukları olanaklar, çocukların eğitimiyle ilgili yaşadıkları kaygılar ve bunlara alınan önlemler.
- * Öğrencinin okulda sergilediği davranışların evde de sergilenip sergilenmediğine ilişkin bilgiler.
- * Öğrencinin devam ettiği eğitim programında yer alan kazanımlara ilişkin performans.

Müdahale Programı Hazırlama: Öğrenci hakkında toplanan tüm bu bilgiler, müdahale programı hazırlama sürecinin temelini oluşturur.

• Müdahale programı hazırlarken öğretmenler:

- a) Program hedeflerinde,
- b) Öğretimsel süreçlerde,
- c) Sınıf yönetiminde,
- d) Sınıf ortamında uyarılama yapabilirler.

@hatem.sefika-ogrtmn

3-Eğitimsel Değerlendirme, Tanılama Sür. ve Eği. Ort. Yerleştirme

• Gönderme kararı sadece sınıf öğretmenin vereceği bir karar olmayıp rehber öğretmen ve ailenin de onay vermiş olması gerekir.

→ Gönderme raporunda nelere yer verilmelidir?

- * Öğrencinin güçlük yaşadığı gelişim alanlarına, bu alanların ne zaman hangi etkinlikler sırasında ortaya çıktığına,
- * Öğrencinin güçlük yaşadığı alanlara ilişkin uygulanan müdahalelere,
- * Müdahale programının oluşturulması, uygulanması ve izlenmesinde görevli kişilere,

4- Destek Eğitim Modelleri

• Ülkemizde özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin devam edebilecekleri eğitim ortamları en fazla kısıtlayıcı olandan en az kısıtlayıcı olana doğru sıralanışı:

- ✓ Yatılı özel eğitim okul ve kurumları
- ✓ Gündüzlü özel eğitim okul ve kurumları
- ✓ Özel eğitim sınıfı
- ✓ Yarı zamanlı kaynaştırma / bütünleştirme
- ✓ Tam zamanlı kaynaştırma / bütünleştirme

5- Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı Hazırlama

• Özel eğitim ihtiyacı olan her öğrenci için yerleştirildikleri eğitim ortamında (BEP) oluşturulması yasal bir zorunluluktur.

→ BEP'in özellikleri:

- 1- Özeldir
- 2- Bireyselleştirilmiştir.
- 3- Yıllık olarak hazırlanır
- 4- Öğrenciyle ve ailesiyle paylaşılan bir belgedir.
- 5- Düzenli olarak gözden geçirilmelidir.
- 6- Öğretim yöntemleri ve destekleyici stratejileri belirtir.
- 7- Hedefler ve amaçlar belirtir.

@hatem.sehika-ogrtmn

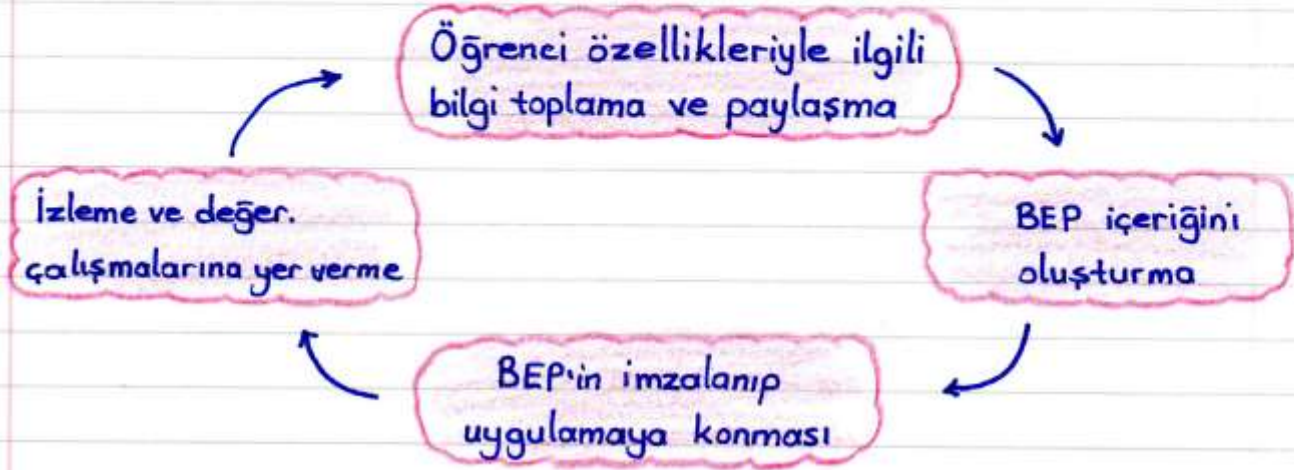
→ BEP geliştirme biriminde kimler bulunur?

- ✓ Okul müdürü ve görevlendireceği bir müdür yardımcısı başkanlığında,
- ✓ Rehber öğretmen,
- ✓ Öğrencinin sınıf öğretmeni,
- ✓ Öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri,
- ✓ Öğrencinin velisi ve öğrencinin kendisi

→ BEP geliştirme biriminin görevleri:

- * Koordinasyonu sağlamak.
- * Öğretim ortamının düzenlenmesi konusunda öneri sunmak.
- * Okulda bulunan diğer birimlerle işbirliği içinde çalışmak.
- * Destek eği. odasından faydalananacak öğrencilerin programını belirlemek.
- * Sınavlarda refakat edilecek öğrencileri belirlemek.
- * Veli isteği doğ. öğrencilerin 1 kereye mahsus sınıf tek. karar vermek. (18)

→ BEP'in Hazırlanma Süreci

→ Bireyselleştirilmiş eğitim prog. içeriğinde yer alması gereken bazı temel öğeler:

- Öğrencilerin demokratik özelliklerinin tanımı
- Öğrencinin eğitsel performans düzeyinin tanımı
- Uzun dönemli yada yıllık hedefler
- Kısa dönemli hedefler
- Öğretim yöntemleri ve materyaller
- Amaçlara ulaşmak için gerekli olan zamanın baş. ve bit. tarihleri
- Uygun değerlendirme yöntemleri ve ölçütleri
- Ek hizmetler

a) **Öğrencilerin Demokratik Özelliklerinin Tanımı** → Öğrencinin ve ebeveynlerinin adı soyadı, öğrencinin doğum tarihi, okulu, sınıf düzeyi ve yetersizlik düzeyi gibi bilgilere yer verilir.

b) **Öğrencinin Eğitsel Performans Düzeyinin Tanımı** → Öğrencilerin güçlü ve zayıf olduğu alanları yansıtan bir ifadedir.

c) **Uzun Dönemli yada Yıllık Hedefler** → Öğrencinin bir yıl yada akademik dönem içerisinde kazanacağı davranışlardır.

→ Uzun dönemli hedefleri belirlerken nelere dikkat edilmeli?

- Öğrencinin performans düzeyi
- Yetersizliğin derecesi
- Geçmiş öğrenme deneyimleri
- Çevresinin ve ailesinin özellikleri
- Sınıf öğr. sağlanan destek hizm.
- Öğrenciye sağ. destek hizmetler

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK

d) **Kısa Dönemli Hedefler** → Kısa dönemli hedef ifadelerinde birey, ölçüt, koşul ve davranış olmak üzere dört temel öge bulunur.

e) **Öğretim Yöntemleri ve materyaller** → Öğretim yöntemi ve materyal belirlenirken hedefin öz. ve öğrenci öz. dikkat edilmelidir.

f) **Hedefler için ayrılan zamanın başlama ve bitiş tarihleri** → Gerekli zaman dilimini belirlerken öğrencinin performansına, geçmişteki öğrenme hızına, ek özel eğitim alıp almamasına, çevre ve aile özelliklerine dikkat edilmelidir.

g) **Uygun değerlendirme yöntemleri ve ölçütleri** → Gözlem, görüşme, kontrol listesi gibi informal değerlendirme araçları kullanılabilir.

h) **Ek hizmetler** → Özel eğitim, ilgili hizmetler, tamamlayıcı hizmetler

Öğretimin Bireyselleştirilmesinde ve Öğretim Uyg. Temel Uyg. İlkeleri

- * Tüm öğrenciler öğrenebilir ve öğretmenler öğretebilirler
- * Her öğrencinin eğitimden en yüksek düzeyde faydalanma hakkı vardır.
- * Her öğrencinin gelişimi takip edilmeli
- * Her öğrencinin ortak, farklı ve bireysel gereksinimleri vardır.

Öğretimin Bireyselleştirilmesinin ve Öğretim Uyarlamalarının Kapsamı

• Öğretimi, öğrenciye göre uyarlamak isteyen bir öğretmen aşağıdaki alanlarda düzenlemeler yapabilir. Bu düzenlemeler sınıf yönetimini olumlu yönde etkiler.

- **Fiziksel düzenlemeler** (uygun öğrenme ortamı) (araç-gereçler) (ulaşılabilirlik)
- **Süretime yönelik düzenlemeler** (sınıfın işleyişiyle ilgili, sınıf kuralları gibi)
- **Sınıf iklimine yönelik düzenlemeler** (sınıfın sosyal ve psikolojik özellikleri)
- **Öğretimsel düzenlemeler** (öğretim yöntemleri, öğrenci grupları)
- **İşleyişle ilgili düzenlemeler** (Yönetici ve öğretmen sorumluluklarında uyarlama, zamanda uyarlama ve düzenleme, ödevlerde uyarlama, sınavlarda uyarlama)

@hatem.sefika_ogrtmn